

Programma voor de interne markt (SMP)

SMP-2023-TOURSME

Overgang naar een duurzamer en veerkrachtiger ecosysteem –
versterking van toeristische kmo's

Deliverable 3.2 Handleidingen voor trainers over het geven van trainingen MKB-bedrijven

www.inspires-tourism.eu

Co-funded by
the European Union

Dit project heeft financiering ontvangen uit het Interne
Marktprogramma van de Europese Unie onder

Naam van het project:

Initiatieven voor duurzame innovatieve praktijken, veerkracht en empowerment in toeristische kmo's

Acroniem: INSPIRES

Subsidieovereenkomst: 101181590

Looptijd van het project: 36 maanden

Startdatum: 1 november 2024

Einddatum: 31 oktober 2027

Hoofdpartner/coördinator:

ERLEBNIS BREMERHAVEN GMBH (EBG) (Duitsland)

Partners:

TOERISME PROVINCIE ANTWERPEN (BE)

KAMER VAN KOOPHANDEL EN INDUSTRIE VRATSA SDRUZHENIE (BG)

OFFICIËLE KAMER VAN KOOPHANDEL, INDUSTRIE, DIENSTEN EN SCHEEPVAART VAN SEVILLA (ES)

PODKARPACKIE WOJEWODZTWO (PL)

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU OY (FI)

EUROPEAN CULTURAL TOURISM NETWORK (BE)

Contact:

Franziska Stenzel, Helmut Berends, Claudia Harms

E-mail: INSPIRES@erlebnis-bremerhaven.de

Website: www.inspires-tourism.eu

Documentcontroleformulier

Werkpakket	WP3 Train-de-trainer-programma
Oplevering	D3.2 Handleidingen voor trainers over het trainen van het MKB
Verspreidingsniveau	Openbaar
Type deliverable	Rapport
Hoofdauteur	Hogeschool Lapland
Uiterste datum	M15: januari 2026
Inleverdatum	16 maart 2026

Documentrevisiegeschiedenis

Versie	Datum	Redacteur/Recensent	Opmerking
V1.0	30-01-2025	Jenny Kilpeläinen (LUAS)	Versie voor interne beoordeling
V2.0	10/02/2026	Mirva Tapaninen (LUAS)	Versie voor controle door de hoofdpartner
V3.0	11/02/2026	Helmut Berends (EBG (LP))	Laatste controle en lay-out aangepast
V4.0	03/03/2026	Mirva Tapaninen (LUAS)	Bijgewerkte versie
V5.0	07/03/2026	Helmut Berends (EBG (LP))	Laatste controle en lay-out aangepast
V6.0	16-03-2026	Jenny Kilpeläinen (LUAS)	Herziene versie op basis van opmerkingen van EISMEA

Lijst met afkortingen

Coronavirusziekte 2019	COVID-19
Europese Commissie	EC
Uitvoerend Agentschap voor de Europese Innovatieraad en het MKB	EISMEA
Subsidieovereenkomst	GA
Samenwerkingsovereenkomst	PA
Beschrijving van de actie	DoA
Projectcoördinator	COO
Niet-gouvernementele organisatie	NGO
Politieke, economische, sociale, technologische, juridische en milieufactoren	PESTLE
Stuurgroep	SG
KMO en middelgrote onderneming	MKB
Train-de-trainer-programma	TTP
Team van de hoofdpartner	LPT
Werkpakket	WP

Disclaimer

Gefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of EISMEA. Noch de Europese Unie, noch de subsidieverstrekende instantie kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden. De INSPIRES-projectpartners zijn niet verantwoordelijk voor enig gebruik dat van de hierin opgenomen informatie wordt gemaakt.

Inhoud

INSPIRES Train-de-trainer-programma	1
Trainershandleidingen voor vijf trainingsmodules	2
Module 1: Risicobeheer en veerkracht	2
Module 2: Circulair toerisme	3
Module 3: Regeneratief toerisme	4
Module 4: Diversiteit en inclusie	5
Module 5: Opkomende technologieën en slim toerisme	7
Trainingsmethoden	9
Toekomstverkenning	9
Casestudy's	9
Systeendenken	10
Co-creatie	10
Testing	11
Conclusie	12
Referenties	13

INSPIRES Train-de-trainer-programma

Het Tourism Transition Pathway¹ is een strategisch kader op EU-niveau dat is ontwikkeld via een uitgebreid co-creatieproces waarbij honderden belanghebbenden uit de toeristische sector betrokken waren: bedrijven, overheden, bestemmingen, ngo's, onderzoekers en lidstaten. Het schetst de acties, hervormingen, investeringen en samenwerkingsverbanden die nodig zijn om het toeristische ecosysteem te moderniseren in de nasleep van COVID-19 en in lijn met de groene en digitale ambities van de EU. Het transitietraject is niet bedoeld als een standaard blauwdruk. Het is een gezamenlijk EU-kader dat elk land en elke regio aanpast aan zijn of haar eigen toeristische realiteit. Hoewel het kader richting geeft, vindt de praktische uitvoering plaats op lokaal niveau door middel van gecoördineerde inspanningen van overheden, bestemmingen en bedrijven.

De inhoud van het INSPIRES Train the Trainer-programma² (TTP) is zo ontworpen dat de informatie en voorbeelden kunnen worden aangepast aan verschillende contexten op EU- en regionaal niveau. Het materiaal is bewerkbaar en trainers kunnen later regiospecifieke best practices en praktijkvoorbeelden implementeren. Het TTP is ontworpen om aan te sluiten bij dit strategisch kader op EU-niveau. Het traject benadrukt dat kmo's lokale multiplicatoren nodig hebben en dat opleidings ecosystemen moeten worden afgestemd op de doelstellingen op het gebied van vergroening, digitalisering en veerkracht. Het TTP is ontworpen en mede gecreëerd om aan te sluiten bij dit strategisch kader op EU-niveau.

TTP is afgestemd op de drie belangrijkste pijlers van het traject: groene transitie, digitale transitie en veerkracht. De methodologie weerspiegelt de principes van het traject, bijvoorbeeld door gebruik te maken van landspecifieke casestudy's, de nadruk te leggen op peer-learning en gemeenschapsvorming, en theoretische kennis te bieden, maar prioriteit te geven aan praktische hulpmiddelen voor kmo's.³

TTP ondersteunt de toeristische sector bij het opleiden en bijscholen van verschillende belanghebbenden, zoals vertegenwoordigers van DMO's, opleiders, project managers, ambtenaren en besluitvormers op het gebied van duurzaamheid, veerkracht en digitalisering. Via dit opleidingsprogramma kunnen multiplicatoren de kennis vervolgens overdragen aan kmo's in hun land en regio binnen kmo-vriendelijke kaders die de administratieve lasten verminderen en innovatie aanmoedigen.

¹ [Europese Commissie, 2022](#)

² [INSPIRES Train-de-trainerprogramma, 2025](#)

³ [Transitiepad voor toerisme, 2022](#)

De praktische uitvoering is zo transparant en gebruiksvriendelijk mogelijk ontworpen. Het programma bestaat uit vijf opleidingsmodules:

- 1) Risicobeheer en veerkracht,
- 2) Circulair toerisme,
- 3) Regeneratief toerisme,
- 4) Inclusie en diversiteit, en
- 5) Opkomende technologieën en slim toerisme.

Alle modules sluiten aan bij het Transition Tourism Pathway-raamwerk. In de periode 2025–2026 organiseerde de Lapland University of Applied Sciences vijf online trainingssessies voor multiplicators. In totaal namen 46 multiplicatoren deel. Deze multiplicatoren zullen de kennis nu naar het lokale niveau overbrengen door zowel fysieke als online trainingssessies over de belangrijkste onderwerpen te organiseren.

Deze gids introduceert de vijf onderwerpen en trainingsmethoden die trainers helpen om:

1. de nieuwe informatie in elke module te verwerken, en
2. kennis over te dragen aan kmo's in hun eigen regio met behulp van de geselecteerde opleidingsmethoden.

Trainershandleidingen voor vijf trainingsmodules

Module 1: Risicobeheer en veerkracht

Risicobeheer verwijst naar het proces van het identificeren, beoordelen, prioriteren en beperken van risico's om de kans op en de impact van ongewenste gebeurtenissen te minimaliseren en tegelijkertijd de kansen op het bereiken van de organisatiedoelstellingen te maximaliseren. Het omvat een systematische aanpak voor het begrijpen en beheren van risico's op alle niveaus van een organisatie, van strategische besluitvorming tot dagelijkse activiteiten.

Veiligheid is een centraal onderdeel van kwaliteit en concurrentievermogen in toeristische bedrijven. Samenwerking, informatie-uitwisseling en gezamenlijke ontwikkelingsbelangen versterken de netwerkactiviteiten en creëren toegevoegde waarde voor alle partijen.

In toeristische bedrijven moet risicobeheer worden geïntegreerd in het strategisch management op alle niveaus – inclusief doel, bestuur, leiderschap en betrokkenheid, strategie, doelstellingen en bedrijfsvoering. Hoewel er verschillende instrumenten voor risicobeheer bestaan, heeft elk land en elke regio zijn eigen unieke bedrijfsomgeving en netwerken van belanghebbenden. Het is daarom belangrijk om een aanpak te kiezen die het beste past bij de bedrijfsvoering, de omvang en de locatie van het bedrijf.

Leer de basisprincipes van risicobeheer en veerkracht in het toerisme.

[Module 1 Risicobeheer en veerkracht in het toerisme](#) benadrukt de rol van het toeristische ecosysteem bij het versterken van het vermogen van kmo's om schokken te weerstaan, zoals pandemieën, klimaatverandering, tekorten aan arbeidskrachten, geopolitieke verstoringen en digitale kwetsbaarheden. De module ondersteunt dit rechtstreeks door kmo's instrumenten aan te reiken om op dergelijke verstoringen te anticiperen en erop te reageren.

Sleutelbegrippen:

Risicobeheer, vooruitziendheid, veerkracht, veiligheid in het toerisme, crisis, crisisbeheer.

Leerresultaten

	Deelnemer
1	Begrijpt het concept van risicobeheer en veerkracht in het toerisme
2	Analyseert de principes en processen van risicobeheer vanuit het perspectief van het MKB
3	Begrijpt risicomanagement als een holistische benadering op zowel strategisch als operationeel niveau
4	Past het risicobeheerproces en de instrumenten toe in de toeristische sector

Inleiding

Deze module bestaat uit de volgende twee sessies:

1. Holistische benadering van risicomanagement. Deze sessie gaat in op het concept van risicomanagement en veerkracht en hoe dit wordt toegepast in de toeristische context vanuit het perspectief van het MKB.
2. Risicobeheerproces en -instrumenten. Deze sessie vergroot het inzicht in de fasen van het risicobeheerproces en de beschikbare instrumenten voor kmo's.

Inhoud

Deze module bestaat uit de volgende inhoud:

1. Twee sets presentatiedia's, één per sessie
2. Voorbeelden en best practices
3. Een lijst met video's en online leesmateriaal
4. Activiteiten

Module 2: Circulair toerisme

De activiteiten van de toeristische sector zijn gebaseerd op het gebruik van grote hoeveelheden materialen. De sector verbruikt veel energie en water en produceert afval. Deze negatieve effecten onderstrepen de noodzaak om in het toerisme over te stappen op een circulaire economie.

In het algemeen is de circulaire economie een economisch model dat gericht is op een ingrijpende transformatie van de manier waarop hulpbronnen worden gebruikt; hulpbronnen worden hergebruikt en blijven in een kringloop van productie en gebruik. Daarom is circulariteit een belangrijk instrument voor toeristische bedrijven om duurzame ontwikkeling te realiseren. Het levert positieve milieueffecten op door de hulpbronnenefficiëntie van hun activiteiten te vergroten.

[Module 2 Circulair toerisme](#) integreert de principes van de circulaire economie in de bredere groene transitie. Circulariteit komt herhaaldelijk voor in strategische doelstellingen, operationele maatregelen, ondersteunende acties voor het MKB, prioriteiten op het gebied van onderzoek en innovatie, en instrumenten voor milieumonitoring. Voor het MKB wordt circulariteit vaak geoperationaliseerd via milieumanagementsystemen en de ' ' duurzame inkoop.

Sleutelbegrippen

circulair toerisme, gebruik van hulpbronnen, hulpbronnenefficiëntie, principes van circulair toerisme, circulair bedrijfsmodel, circulaire praktijken, circulaire transformatie

Leerresultaten

	Deelnemer
1	Begrijpt het concept van de circulaire economie en de belangrijkste kenmerken ervan in het toerisme
2	Analyseert de kenmerken van circulaire bedrijfsmodellen en praktijken in het toerisme
3	Begrijpt hoe een toeristisch bedrijf zijn transitie naar een circulaire economie kan starten

Inleiding

Deze module bestaat uit de volgende twee sessies:

1. Inleiding tot de circulaire economie in het toerisme. Deze sessie verkent het concept van de circulaire economie en de belangrijkste kenmerken ervan in het toerisme vanuit het perspectief van een toeristisch bedrijf.

2. Circulaire bedrijfsmodellen en praktijken. Deze sessie vergroot het inzicht in circulaire bedrijfsmodellen en praktijken, evenals in hoe men een traject naar circulaire transformatie kan starten.

Inhoud

Deze module bestaat uit de volgende inhoud:

1. Twee sets presentatiedia's, één per sessie
2. Een casestudy over de toepassing van de circulaire economie in een toeristisch bedrijf
3. Een lijst met video's en online leesmateriaal
4. Activiteiten

Module 3: Regeneratief toerisme

Regeneratief toerisme wordt gezien als de nieuwe trend op het gebied van duurzaamheid in de toeristische sector. De huidige benaderingen van duurzame ontwikkeling zijn ontoereikend om de groeiende ecologische en sociale uitdagingen het hoofd te bieden, waardoor toeristische bedrijven een volledig nieuwe manier van denken en zakendoen moeten aannemen.

Regeneratief toerisme is daarom geen vorm van toerisme, maar een andere manier van denken over de relatie tussen economie, natuur en samenleving. Het gaat erom het potentieel van toeristische bestemmingen te benutten door het regeneratieve vermogen te vergroten van de natuurlijke en menselijke ecosystemen waarin het bedrijf is ingebed.

[Module 3 Regeneratief Toerisme](#) benadrukt dat toerisme ecosystemen actief moet versterken, niet alleen schade moet minimaliseren, maar ook het welzijn van de lokale bevolking moet verbeteren en de lokale economieën moet versterken, evenals het unieke karakter en de culturele rijkdommen van een plaats. Circulaire systemen vormen de basis voor regeneratie. De acties van het traject stellen bestemmingen in staat om over te stappen op regeneratieve bedrijfsmodellen.

Sleutelbegrippen

regeneratieve ontwikkeling; regeneratief toerisme; regeneratieve toeristische producten en diensten; ontwikkeling van regeneratieve toeristische producten

Leerresultaten

	Deelnemer
1	Begrijpt het concept van regeneratieve ontwikkeling en regeneratief toerisme
2	Analyseert de principes van regeneratieve ontwikkeling in het toerisme vanuit het perspectief van het MKB

3	Begrijpt de regeneratieve mindset bij de ontwikkeling van toeristische producten
4	Past de principes van regeneratieve ontwikkeling toe op toeristische producten en diensten en het ontwikkelingsproces daarvan

Inleiding

Deze module bestaat uit de volgende twee sessies:

1. Inleiding tot regeneratief toerisme. Deze sessie verkent het concept van regeneratieve ontwikkeling en hoe dit wordt toegepast in de toeristische context vanuit het perspectief van het MKB.
2. Aanbod van regeneratief toerisme. Deze sessie vergroot het inzicht in verschillende soorten regeneratieve toeristische producten en diensten en de ontwikkeling daarvan

Inhoud

Deze module bestaat uit de volgende inhoud:

1. Twee sets presentatiedia's, één per sessie, over de belangrijkste punten met voorbeelden van best practices
2. Een casestudy over hoe regeneratief toerisme wordt toegepast in toeristische kmo's
3. Een lijst met video's en online leesmateriaal
4. Activiteiten

Module 4: Diversiteit en inclusie

Inclusief toerisme betekent het creëren van reiservaringen die toegankelijk en uitnodigend zijn voor iedereen, ongeacht leeftijd, beperking, culturele achtergrond of financiële situatie. Het neemt barrières weg – fysiek, informatie- en sociaal – zodat iedereen comfortabel en veilig van toeristische ervaringen kan genieten.

Toegankelijk toerisme betekent het ontwerpen en aanbieden van reiservaringen die kunnen worden gebruikt en genoten door mensen met alle soorten beperkingen, inclusief mensen met fysieke, zintuiglijke of cognitieve beperkingen. Hier bekijken we toegankelijkheid vanuit vier verschillende perspectieven: mobiliteit, gehoor, zicht en neurologische toegankelijkheid. Toegankelijk toerisme richt zich op het wegnemen van barrières in vervoer, accommodatie, attracties en informatie, zodat iedereen zelfstandig, veilig en met waardigheid kan reizen.

Toegankelijkheid is een mensenrechtenkwesitie. Toeristische bedrijven en bestemmingen moeten inclusief en toegankelijk toerisme ontwikkelen. Dit zorgt voor gelijke kansen en weerspiegelt maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het opent een groeiende markt van reizigers met uiteenlopende behoeften en versterkt de reputatie door blij te geven van inzet voor eerlijkheid

en duurzaamheid. Inclusiviteit is niet alleen ethisch, maar ook economisch slim, omdat het meer bezoekers aantrekt en aansluit bij de mondiale doelstellingen voor verantwoord toerisme.

[Module 4 Diversiteit en inclusie](#) bevat sterke en expliciete hoofdstukken over zowel diversiteit als inclusie. Het traject erkent de behoefte aan toeristische diensten die inclusief zijn voor verschillende soorten klanten. Toegankelijkheid wordt gepositioneerd als zowel een mensenrechtenkwesitie als een concurrentievoordeel voor bestemmingen.

Sleutelbegrippen

Inclusief toerisme, toegankelijk toerisme, gelijkheid, diversiteit

Leerresultaten

	Deelnemer
1	Begrijpt het concept van inclusief en toegankelijk toerisme
2	Analyseert de principes en processen van inclusief toerisme vanuit het perspectief van het MKB
3	Begrijpt de doelgroepen van inclusief toerisme en toegankelijk toerisme
4	Past de benaderingen en instrumenten van toegankelijk toerisme toe in de toeristische sector

Inleiding

Deze module bestaat uit de volgende twee sessies:

1. Inclusief toerisme
2. Toegankelijkheid in toeristische diensten

Inhoud

Deze module bestaat uit de volgende inhoud:

1. Twee sets presentatiedia's, één per sessie, over de belangrijkste punten met voorbeelden van best practices
2. Voorbeelden en best practices
3. Een lijst met video's en online leesmateriaal
4. Activiteiten

Module 5: Opkomende technologieën en slim toerisme

Onder opkomende technologieën in het toerisme vallen geavanceerde digitale innovaties zoals kunstmatige intelligentie (AI), machine learning, grote taalmodellen, big data, platforms en immersieve technologieën zoals de metaverse. Deze technologieën transformeren het toerisme van eenvoudige online transacties naar intelligente, interactieve en op ervaringen gebaseerde systemen. Dankzij AI kunnen toeristische diensten herkennen, analyseren, leren en handelen, wat

ondersteuning biedt bij marketing, verkoop, mobiliteit en gepersonaliseerde reisplanning. Multimodale AI kan fungeren als een continue digitale reisgenoot die tekst, afbeeldingen en video begrijpt, terwijl ultrarealistische digitale mensen en avatars meeslepende simulaties en virtuele ontmoetingen mogelijk maken. Samen ondersteunen deze ontwikkelingen 'Never-Ending Tourism', waarbij reiservaringen verder reiken dan een enkele reis en worden geïntegreerd in het dagelijkse digitale leven.

Slim toerisme bouwt voort op deze opkomende technologieën om het gehele toeristische ecosysteem in alle fasen van de reis te verbeteren – voor, tijdens en na de reis. Het vertegenwoordigt de evolutie van traditioneel e-toerisme naar op smartphones gebaseerde, datagestuurde en AI-ondersteunde ervaringen die gezamenlijk worden gecreëerd door reizigers, bestemmingen en technologie. Slim toerisme richt zich niet alleen op efficiëntie en personalisatie, maar ook op bredere maatschappelijke doelen. Volgens Europese en VN-kaders geeft slim toerisme prioriteit aan toegankelijkheid, duurzaamheid, digitalisering, cultureel erfgoed en creativiteit. Een slimme bestemming maakt strategisch gebruik van technologie en innovatie om toerisme inclusief, milieuvriendelijk en gunstig te maken voor zowel bezoekers als inwoners, terwijl de lokale cultuur, creatieve industrieën en regionale ontwikkeling op de lange termijn worden ondersteund.

[Module 5, Opkomende technologieën en slim toerisme](#), verwijst naar de dubbele groene en digitale transitie en positioneert deze als essentieel voor het opbouwen van een meer concurrerend, veerkrachtig en duurzaam Europees toeristisch ecosysteem.

Sleutelbegrippen:

Digitale transformatie van het toerisme, kadering van e-toerisme, slim toerisme & slim toerisme 2.0 (metaverse), menselijke nexus en niet-menselijke actoren in het toerisme, empathische phygitale toeristische ervaringen, opkomende AI-technologieën, slim toerisme, slimme bestemmingen

Leerresultaten

	Deelnemer
1	Identificeert de fundamentele van de digitale transformatie: e-toerisme, slim toerisme en slim toerisme 2.0 (metaverse-toerisme)
2	Begrijpt mensgerichte en niet-mensgerichte benaderingen van digitaal toerisme
3	Verkrijgt inzicht in opkomende technologieën en de implicaties daarvan voor de strategie en bedrijfsvoering van de organisatie
4	Begrijpt de concepten van slim toerisme en slimme bestemmingen
5	Analyseert de principes en processen van slim toerisme vanuit het perspectief van het MKB
6	Begrijpt slim toerisme als een holistische benadering op zowel strategisch

	Deelnemer
	als operationeel niveau

Inleiding

Deze module bestaat uit één sessie, als volgt:

1. Opkomende technologieën
2. Slim toerisme en slimme bestemmingen

Inhoud

Deze module bestaat uit de volgende inhoud:

1. Twee sets presentatiedia's, één per sessie
2. Voorbeelden en best practices
3. Een lijst met video's en online leesmateriaal
4. Activiteiten

Trainingsmethoden

Alle trainingsmodules in het INSPIRES Train the Trainer-programma maakten gebruik van verschillende trainingsmethoden. De methoden en benaderingen worden in dit hoofdstuk geïntroduceerd. De multiplicatoren kunnen deze methoden en hulpmiddelen later gebruiken bij het opbouwen van de capaciteit van het MKB in hun eigen regio's. De vijf methoden zijn foresight, casestudy's, systeemdenken, co-creatie en testen. Hier introduceren we de methode en leggen we de voordelen uit voor zowel trainers als het MKB.

Toekomstverkenning

Toekomstverkenning verwijst naar het anticiperen op mogelijke toekomstige ontwikkelingen vanuit een specifiek perspectief. Het ondersteunt de besluitvorming op organisatorisch en individueel niveau. Het toekomstverkenning proces bestaat uit verschillende fasen – het vaststellen van het tijdsperspectief, het verzamelen van gegevens, het analyseren van gegevens, het gebruik van de resultaten en de follow-up – om systematisch te anticiperen op alternatieve toekomstmogelijkheden. Toekomstverkenning is co-creatie.

De foresight-aanpak en -tools helpen bedrijven bij het plannen van hun besluitvorming en bedrijfsvoering, zodat ze de gewenste toekomstvisie kunnen realiseren. Foresight helpt bedrijven zich voor te bereiden op onzekerheden en toekomstige kansen effectiever te benutten. Het kan ook het vermogen van een bedrijf verbeteren om snel te reageren op veranderende omstandigheden en concurrentie situaties. Om deze redenen is het een nuttige aanpak bij het trainen van risicomangement en veerkracht bij het MKB.

Voor kleine bedrijven kan het foresight-proces licht zijn, aangezien zij vaak niet over de middelen beschikken of niet noodzakelijkerwijs de behoefte hebben om foresight-activiteiten op dezelfde manier te organiseren als grotere spelers. Zelfs een klein bedrijf kan gebruikmaken van de basiselementen van het foresight-proces, zoals het zoeken naar de benodigde informatie, het overwegen van de betekenis ervan bij het plannen van werkzaamheden, en het focussen op het verbeelden en vormgeven van de toekomst. Toekomstverkenning Tools die kunnen worden gebruikt zijn bijvoorbeeld het Futures Wheel, scenario's, PESTLE, mega trendanalyse, trends en zwakke signalen.

Casestudy's

Een casestudy is een echt of realistisch voorbeeld van een bedrijfssituatie dat deelnemers helpt te onderzoeken hoe bepaalde uitdagingen werden aangepakt en welke oplossingen werden gebruikt. Het biedt een concrete context in plaats van abstracte theorie. Hierdoor kunnen deelnemers zien hoe concepten in het dagelijkse werk tot uiting komen.

Het gebruik van casestudy's in een workshop voor het MKB helpt deelnemers om actief mee te doen, ervaringen te vergelijken en praktische ideeën te identificeren die ze kunnen toepassen in hun eigen bedrijf. Deze methode stimuleert ook discussie, reflectie en het oplossen van problemen, waardoor de leerervaring relevanter en gedenkwaardig wordt.

Voor een klein toeristisch bedrijf biedt het bestuderen van casestudy's inspiratie, laat het zien wat in vergelijkbare contexten werkt en benadrukt het hoe andere zakelijke praktijken met succes hebben geïmplementeerd. Casestudy's stellen bedrijven in staat zichzelf te benchmarken, kansen voor verbetering te signaleren en risico's te verminderen door te leren van andermans ervaringen.

Systeemdenken

Systeemdenken is een benadering om inzicht te krijgen in hoe verschillende elementen van een situatie, organisatie of omgeving met elkaar verbonden zijn. In plaats van problemen of taken afzonderlijk te bekijken, helpt systeemdenken deelnemers het grotere geheel te zien: hoe oorzaken en gevolgen doorwerken in mensen, processen, de natuur en gemeenschappen.

In een workshop voor kleine en middelgrote ondernemingen helpt het gebruik van systeemdenken deelnemers om verborgen verbanden tussen toeristische bedrijven, lokale gemeenschappen, de natuur en bezoekers bloot te leggen, waardoor het gemakkelijker wordt om de onderliggende oorzaken te identificeren in plaats van alleen de symptomen te behandelen. Het ondersteunt ook gezamenlijke probleemoplossing, omdat elke kleine of middelgrote onderneming een onderdeel van het systeem vormt, en het in kaart brengen hiervan zorgt voor een gedeeld begrip en leidt tot nieuwe inzichten.

Voor een klein toeristisch bedrijf verbetert systeemdenken de besluitvorming door te laten zien hoe keuzes op het gebied van prijsstelling, marketing, partnerschappen of milieumaatregelen van invloed zijn op het bredere ecosysteem waarvan zij afhankelijk zijn. Het versterkt de veerkracht door kwetsbaarheden aan het licht te brengen. Het belangrijkste is dat het kleine bedrijven helpt te begrijpen hoe hun acties bijdragen aan het welzijn van de gemeenschap en het milieu — kernprincipes van regeneratief toerisme.

Co-creatie

Co-creatie is een samenwerkingsmethode waarbij deelnemers samenwerken om ideeën te genereren, oplossingen te ontwikkelen of iets nieuws te creëren. In plaats van dat de trainer of organisatie alles van tevoren ontwerpt, worden leerlingen, belanghebbenden of gebruikers actief bij het vormgeven van het resultaat betrokken. Het wordt vaak gebruikt in leeromgevingen, service ontwerp, innovatieprojecten en teamontwikkeling. Co-creatiemethoden kunnen gemakkelijk worden aangepast aan zowel fysieke als online leeromgevingen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van co-creatiecanvas, prototyping of sjablonen voor gezamenlijk schrijven.

Co-creatiemethoden vergroten vaak de betrokkenheid van deelnemers, omdat mensen gemotiveerder zijn wanneer ze actief kunnen bijdragen aan het vormgeven van ideeën of oplossingen, in plaats van alleen passief informatie te ontvangen. Het leidt ook tot resultaten van betere kwaliteit, aangezien het combineren van diverse ervaringen en standpunten doorgaans resulteert in rijkere inzichten. Een ander belangrijk voordeel is een grotere betrokkenheid: wanneer deelnemers zelf helpen iets te creëren, voelen ze zich verantwoordelijk voor het resultaat en zijn ze veel eerder geneigd het te ondersteunen en in de praktijk toe te passen. Co-creatie zorgt ook voor een gedeeld begrip binnen de groep, omdat nauw samenwerken helpt om verwachtingen op één lijn te brengen en misverstanden te verminderen. Ten slotte geeft het deelnemers meer zeggenschap door hun expertise te waarderen en hun zelfvertrouwen te vergroten, terwijl het ook het vertrouwen en de gemeenschapszin binnen de groep versterkt door middel van samenwerken.

In toeristische kmo's biedt co-creatie tal van voordelen. Co-creatie helpt kmo's nieuwe ideeën te genereren en deze snel te testen met medewerkers, klanten of partners. Door klanten of eindgebruikers rechtstreeks bij het creatieproces te betrekken, krijgen kmo's dieper inzicht in de werkelijke behoeften, motivaties en pijnpunten. Wanneer medewerkers deelnemen aan de ontwikkeling van nieuwe processen, oplossingen of diensten, voelen ze zich gewaardeerd en betrokken bij de strategische ontwikkeling. Co-creatie versterkt het vertrouwen en de loyaliteit omdat klanten zich gehoord en betrokken voelen.

Testen

Testen is een gestructureerde manier om een nieuwe technologie, applicatie of systeem uit te proberen in een gecontroleerde omgeving om te zien hoe goed het werkt voordat het volledig

wordt geïmplementeerd. Het helpt om problemen in een vroeg stadium te identificeren, te begrijpen hoe de oplossing past in echte werksituaties en feedback van gebruikers te verzamelen. Tijdens trainingssessies kunnen deelnemers bijvoorbeeld AI-tools, mobiele applicaties, tools voor duurzaamheid en monitoring van hulpbronnen, en tools voor marketing automatisering testen.

Door testen in te zetten in een workshop voor het MKB leren deelnemers door te doen in plaats van alleen door te luisteren. Ze kunnen experimenteren met echte technologieën, zien hoe deze zich in hun eigen context gedragen en inzichten bespreken met collega's. Deze praktische, hands-on ervaring zorgt ervoor dat het geleerde beter blijft hangen en bouwt vertrouwen op om technologische beslissingen te nemen. Hands-on experimenteren kan het MKB helpen slimmere digitale keuzes te maken.

Voor een klein toeristisch bedrijf biedt inzicht in testen het voordeel dat risico's worden verminderd bij de invoering van nieuwe digitale tools, zoals boekingsystemen, klantenapps of op AI gebaseerde diensten. Door te testen voordat er wordt geïnvesteerd, kan het bedrijf kostbare fouten voorkomen, de efficiëntie verbeteren en oplossingen kiezen die de klantervaring daadwerkelijk ondersteunen.

Conclusie

Het INSPIRES Train the Trainer-programma is ontworpen om de capaciteit van het Europese toerisme-ecosysteem te versterken door multiplicatoren uit te rusten met de kennis, tools en pedagogische benaderingen die nodig zijn om kmo's te ondersteunen bij hun transitie naar groen, digitaal en veerkrachtig toerisme. De vijf trainingsmodules – Risicobeheer en veerkracht, Circulair toerisme, Regeneratief toerisme, Diversiteit en inclusie, en Opkomende technologieën & slim toerisme – weerspiegelen de belangrijkste prioriteiten van het EU-transitiepad voor toerisme en spelen direct in op de veranderende behoeften van toeristische bedrijven in alle regio's.

Elke module biedt een combinatie van theoretische grondslagen, praktische voorbeelden en hands-on activiteiten, waardoor trainers het materiaal kunnen aanpassen aan diverse lokale contexten. Het programma benadrukt het belang van duurzaamheid op lange termijn, strategische toekomstvisie, inclusiviteit en digitale transformatie als essentiële componenten van succesvolle en toekomstgerichte toeristische kmo's. Door middel van echte casestudy's, co-creatieoefeningen, instrumenten voor systeemdenken en testactiviteiten worden trainers ondersteund bij het faciliteren van leeromgevingen die interactief en relevant zijn en gebaseerd zijn op de dagelijkse realiteit van kleine bedrijven.

De geïntroduceerde methodologische benaderingen – toekomstverkenning, casestudy's, systeemdenken, co-creatie en testen – vormen een veelzijdige toolkit die trainers kunnen gebruiken om kmo's in staat te stellen te anticiperen op verandering, te innoveren en samen te werken binnen hun lokale ecosystemen. Deze methoden helpen kmo's om abstracte concepten te vertalen naar concrete acties, hun veerkracht bij verstoringen te versterken, de efficiëntie van hulpbronnen te verbeteren en toeristische producten en diensten te ontwikkelen die de lokale omgeving en gemeenschappen regenereren. De trainersgids is een praktisch hulpmiddel voor multiplicatoren om de kennis over te dragen naar het lokale niveau.

Uiteindelijk heeft het INSPIRES Train the Trainer-programma tot doel een netwerk van multiplicatoren op te bouwen dat de transitie naar een duurzamere, inclusievere en technologisch capabele toeristische sector in Europa versneld. Door gezamenlijk leren, praktisch experimenteren en interregionale samenwerking te bevorderen, draagt het programma bij aan een sterker toeristisch ecosysteem – een ecosysteem dat beter voorbereid is om met onzekerheid om te gaan, innovatie te omarmen en de transformatie naar een bloeiende toekomst te leiden.

Referenties

Europese Commissie. 2022. Tourism Transition Pathway: de EU-strategie ter bevordering van de groene en digitale transformatie. Geraadpleegd op 19-11-2025, beschikbaar op <https://transition-pathways.europa.eu/tourism/ttp-reports/tourism-transition-pathway-eu-strategy-boost-green-and-digital-transformation>

INSPIRES Train the Trainer-programma. 2025. Project Initiatives for Sustainable Innovative Practices, Resilience, and Empowerment in Tourism SMEs. Lapland University of Applied Sciences. Geraadpleegd op 19.11.2025, beschikbaar op <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/inspires/home/>